

Til høringsinstansene, jf. vedlegg

Høringsbrev om føring av fravær på vitnemålet og krav til førstegangsvitnemål

1. Innledning

Utdanningsdirektoratet sender med dette ut forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven og forskrift til privatskoleloven på høring. Forslagene omfatter følgende endringer:

- skjerpede kravene til fraværsføring på vitnemålet for grunnskolen og videregående opplæring i forskrift til opplæringsloven §§ 3-41 og 3-47 og forskrift til privatskoleloven. §§ 3-40 og 3-46
- endrede krav for førstegangsvitnemål for elever som er tatt inn til videregående opplæring over fire år i kombinasjon med idrettsutøvelse får utstedt førstegangsvitnemål etter forskrift til opplæringsloven § 3-43 og forskrift til privatskoleloven § 3-42

Det tas sikte på at endringene skal gjelde fra 1.8.2010.

Høringsuttalelser sendes Utdanningsdirektoratet på e-post til post@utdanningsdirektoratet.no.

Frist for innsending av høringsuttalelser til Utdanningsdirektoratet er **fredag 21. mai 2010**.

2. Skjerpede krav for føring av fravær på vitnemålet

2.1 Gjeldende rett

Forskrift til opplæringsloven §§ 3-41 og 3-47 inneholder regler om føring av fravær på vitnemålet for elever i henholdsvis grunnskolen og videregående opplæring. Paragraf 3-47 omfatter også føring av fravær på kompetansebevis. I følge §§ 3-41 og 3-47 skal alt fravær på 8.-10. trinn og i videregående opplæring føres på vitnemålet. Paragraf 3-47 gjelder kun for elever og omfatter derfor ikke opplæring som skjer i bedrift. Eleven kan kreve at årsaken til fraværet føres som vedlegg til vitnemålet, dersom årsaken til fraværet kan dokumenteres, jf. tredje ledd.

Dersom fraværet skyldes noen nærmere bestemte forhold, og kan dokumenteres, kan inntil 14 skoledager pr. år likevel unntas føring på vitnemålet. Hvilke årsaker til fravær som kan anføres for at fraværet ikke skal føres på vitnemålet er uttømmende opplistet i §§ 3-41 og 3-47. Fravær utover 14 dager skal føres selv om årsaken dokumenteres og den faller inn under tilfellene i §§ 3-41 eller 3-47.

Det er forskjeller mellom grunnskolen og videregående opplæring i forhold til hvilke årsaker som er opplistet. For grunnskolen må fraværet skyldes innvilget permisjon etter opplæringsloven § 2-11 eller helsegrunner. I videregående opplæring må årsaken være helse- og velferdsgrunner, arbeid som tillitsvalgt, politisk arbeid, hjelpearbeid, lovpålagt oppmøte og representasjon i arrangement på nasjonalt eller internasjonalt nivå. Dette betyr at både elever i grunnskolen og videregående opplæring kan kreve dokumentert fravær som skyldes helsegrunner ikke ført på vitnemålet. Det er lagt til grunn at for helsegrunner vil skriftlig melding fra foreldrene være

tilstrekkelig dersom eleven ikke er myndig. Etter eleven er myndig vil en skriftlig melding fra eleven selv være tilstrekkelig.

Tilsvarende bestemmelse er gitt i forskrift til privatskoleloven §§ 3-40 og 3-46.

2.2 Vurderinger

Det er funn som tyder på nær sammenheng mellom fravær og senere frafall fra skolen. Sykdomsfravær og uføretrygd senere i livet forekommer også oftere hos personer med frafall på skolen enn hos andre. Tydelige regler for hva som er akseptabel fraværsgrunn fra skolen er derfor viktig. Regjeringen ønsker derfor å stramme inn reglene for føring av fravær på vitnemålet for grunnskolen og videregående opplæring. Rammen bør reduseres til 10 skoledager pr. opplæringsår.

Det forstås ikke endringer i hvilke årsaker som kan unntas fra fraværsføring på vitnemålet. Som tidligere i videregående opplæring, er det helse- og velferdsgrunner, arbeid som tillitsvalgt, politisk arbeid, hjelpearbeid, lovpålagt oppmøte og representasjon i arrangementer på nasjonalt og internasjonalt nivå som er aktuelle. For andre årsaker enn helse- og velferdsgrunner vil det derfor stadig være slik at alle fraværsdager inntil 10 dager pr. år kan unntas fra fraværsføring fra på vitnemålet. Regjeringen mener at kravene til dokumentasjonen bør skjerpes. En skriftlig melding fra foreldrene til ikke myndige elever og egenmelding fra myndige elever er ikke tilstrekkelig i forbindelse med helsegrunner. Regjeringen vurderer det slik at det bare er legeerklæring som er tilstrekkelig dokumentasjon av helsemessige årsaker. Videre bør kun dokumentert fravær som skyldes helsegrunner i grunnskolen og helse- og velferdsgrunner i videregående opplæring på mer enn tre dager kunne unntas fraværsføring, ikke kortere fravær.

2.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Forslaget innebærer bare en innskjerping av gjeldende forskrift i forhold til antall dager som kan unntas fra fraværsføring på vitnemålet samt en innskjerping av kravene til dokumentasjon. Det legges til grunn at forslaget ikke vil medføre økt press på fastlegene ettersom det antas at elever med sykdom som går over fire dager eller mer i stor grad allerede i dag oppsøker lege.

2.4 Forslag til endringer

2.4.1 Forslag til endring i forskrift til opplæringsloven

§ 3-41. Føring av fravær i grunnskolen

Frå og med 8. årstrinnet skal alt fravær førast på vitnemålet. Fravær skal førast i dagar og enkelttimar.

Eleven eller foreldra kan krevje at årsaka til fraværet blir ført på eit vedlegg til vitnemålet. Dette gjeld berre når eleven har lagt fram dokumentasjon på årsaka til fraværet.

Dersom det er mogleg, skal eleven leggje fram dokumentasjon av fraværet frå opplæringa på førehand.

For inntil 10 skoledagar i eit opplæringsår, kan eleven krevje at følgjande fravær ikkje vert ført på vitnemålet:

- a) dokumentert fravær som skyldast helsegrunnar
- b) innvilga permisjon etter opplæringslova § 2-11.

For at fravær som skyldast helsegrunnar etter bokstav a ikkje skal førast på vitnemålet, må eleven leggje fram ei legeerklæring som dokumenterer dette. Fravær som skyldast helsegrunnar må vare meir enn tre dagar og det er berre fravær frå og med fjerde dagen som kan strykast.

§ 3-47. Føring av fråvæer i vidaregåande opplæring

Alt fråvæer skal førast på vitnemålet og kompetansebeviset. Fråvæer skal førast i dagar og enkelttimar.

Rektor kan avgjere om fråvæer for den som er deltids elev, skal førast i dagar og timar eller berre i timar. For elevar som skal ha kompetansebevis, skal fråvæer førast på kompetansebeviset.

Eleven kan krevje at årsaka til fråværet blir ført på eit vedlegg til vitnemålet eller kompetansebeviset, dersom han eller ho legg fram dokumentasjon på årsaka til fråværet.

Dersom det er mogleg, skal eleven leggje fram dokumentasjon av fråværet frå opplæringa på førehand.

For inntil samanlagt 10 skoledagar i eit opplæringsår, kan ein elev krevje at følgjande fråvæer ikkje blir ført på vitnemålet dersom det kan dokumenterast at fråværet skyldast:

- a) helse- og velferdsgrunnar
- b) arbeid som tillitsvald
- c) politisk arbeid
- d) hjelpearbeid
- e) lovpålagt oppmøte
- f) representasjon i arrangement på nasjonalt og internasjonalt nivå

For at fråvæer som skyldast helsegrunnar etter bokstav a ikkje skal førast på vitnemålet, må eleven leggje fram ei legeerklæring som dokumenterer dette. Fråvæer som skyldast helse- og velferdsgrunnar må vare meir enn tre dagar og det er berre fråvæer frå og med fjerde dagen som kan strykast.

Organisert studiarbeid og skoleadministrative gjeremål etter avtale med faglæraren eller rektor, skal ikkje reknast som fråvæer.

Innanfor ramma av 10 skoledagar kan elevar som er medlemmer av andre trussamfunn enn Den norske kyrkja, krevje at inntil to dagar fråvæer som er knytt opp mot ei religiøs høgtid, ikkje blir ført på vitnemålet.

2.4.2 Forslag til endring i forskrift til privatskoleloven**§ 3-40. Føring av fråvæer i grunnskolen**

Frå og med 8. årstrinnet skal alt fråvæer førast på vitnemålet. Fråvæer skal førast i dagar og enkelttimar.

Eleven eller foreldra kan krevje at årsaka til fråværet blir ført på eit vedlegg til vitnemålet. Dette gjeld berre når eleven har lagt fram dokumentasjon på årsaka til fråværet.

Dersom det er mogleg, skal eleven leggje fram dokumentasjon av fråværet frå opplæringa på førehand.

For inntil 10 skoledagar i eit opplæringsår, kan eleven krevje at følgjande fråvæer ikkje vert ført på vitnemålet:

- a) dokumentert fråvæer som skyldast helsegrunnar
- b) innvilga permisjon etter opplæringslova § 2-11.

For at fråvæer som skyldast helsegrunnar etter bokstav a ikkje skal førast på vitnemålet, må eleven leggje fram ei legeerklæring som dokumenterer dette. Fråvæer som skyldast helsegrunnar må vare meir enn tre dagar og det er berre fråvæer frå og med fjerde dagen som kan strykast.

§ 3-46. Føring av fråvæer i vidaregåande opplæring

Alt fråvæer skal førast på vitnemålet og kompetansebeviset. Fråvæer skal førast i dagar og enkelttimar.

Dagleg leiar kan avgjere om fråvæer for den som er deltids elev, skal førast i dagar og timar eller berre i timar. For elevar som skal ha kompetansebevis, skal fråvæer førast på kompetansebeviset.

Eleven kan krevje at årsaka til fråværet blir ført på eit vedlegg til vitnemålet eller kompetansebeviset, dersom han eller ho legg fram dokumentasjon på årsaka til fråværet.

Dersom det er mogleg, skal eleven leggje fram dokumentasjon av fråværet frå opplæringa på førehand.

For inntil samanlagt 10 skoledager i eit opplæringsår, kan ein elev krevje at følgjande frávær ikkje blir ført på vitnemålet dersom det kan dokumenterast at fráværet skyldast:

- a) helse- og velferdsgrunnar
- b) arbeid som tillitsvald
- c) politisk arbeid
- d) hjelpearbeid
- e) lovpålagt oppmøte
- f) representasjon i arrangement på nasjonalt og internasjonalt nivå

For at frávær som skyldast helsegrunnar etter bokstav a ikkje skal førast på vitnemålet, må eleven leggje fram ei legeerklæring som dokumenterer dette. Frávær som skyldast helse- og velferdsgrunnar må vare meir enn tre dagar og det er berre frávær frå og med fjerde dagen som kan strykast.

Organisert studiearbeid og skoleadministrative gjeremål etter avtale med faglæraren eller dagleg leiar, skal ikkje reknast som frávær.

Innanfor ramma av 10 skoledagar kan elevar som er medlemmer av andre trussamfunn enn Den norske kyrkja, krevje at inntil to dagar frávær som er knytt opp mot ei religiøs høgtid, ikkje blir ført på vitnemålet.

2.5 Merknader til enkeltbestemmelsene

Merknad til § 3-41 - Føring av frávær i grunnskolen

Paragraf 3-41 første til tredje ledd er uendrede.

I § 3-41 fjerde ledd er antall skoledager med fravær som kan kreves fjernet redusert. Det foreslås at inntil 10 skoledager pr. år på ungdomstrinnet kan unntas fra føring på vitnemålet. Alt fravær som skal unntas fra føring på vitnemålet må dokumenteres av en person med kompetanse til å vurdere fraværsårsaken.

I femte ledd er kravet til hva som er godkjent dokumentasjon av fravær av helsegrunner skjerpet. Leddet er nytt. For sykdomsfravær betyr dette et krav om legeerklæring. Begrepet legerlæring er valgt siden elever i prinsippet ikke sykemeldes, men skjemaer for sykemelding som brukes knyttet til arbeidstakere vil være tilstrekkelig dokumentasjon. Det er bare fravær av helsegrunner med varighet utover tre dager som kan unntas føring på vitnemålet. Dette innebærer at det bare er fravær fra og med den fjerde dagen som kan unntas i disse tilfellene. Begrunnelsen for dette er at det etter vår vurdering ikke er særskilte grunner til at sykefravær på opptil 3 dager, som svært mange elever vil oppleve, skal unntas fra føring av fravær på vitnemål. At slikt fravær føres på vitnemålet kan ikke sies å utgjøre noen vesentlig belastning for den enkelte, spesielt sett på bakgrunn av at alt fravær utover 10 skoledager pr. år blir ført på vitnemålet.

At korttidsfravær ikke skal føres gjelder ikke innvilget permisjon etter opplæringsloven § 2-11 på ungdomstrinnet. Her skal alle fraværsdager dvs. 10 dager pr. år kunne unntas fra føring på vitnemålet.

Merknad til § 3-47 - Føring av frávær i vidaregåande opplæring

Paragraf 3-47 første til fjerde ledd og sjuende (tidligere sjetten) ledd er uendrede.

I femte ledd er antall skoledager med fravær som kan kreve ikke fjerne redusert. Det foreslås at inntil 10 skoledager pr. år i den videregående opplæringen kan unntas fra føring på vitnemålet.

I sjetten ledd er kravet til hva som er godkjent dokumentasjon av fravær som skyldes helse- og velferdsgrunner skjerpet. Leddet er nytt. Alt fravær som skal unntas fra føring på vitnemålet må dokumenteres av en person med kompetanse til å vurdere fraværsårsaken. For sykdomsfravær betyr dette et krav om legeerklæring. Begrepet legerlæring er valgt siden elever i prinsippet ikke sykemeldes, men skjemaer for sykemelding som brukes knyttet til arbeidstakere vil være

tilstrekkelig dokumentasjon. For fravær som skyldes helse- og velferdsgrunner i videregående opplæring vil det kun være fravær med varighet utover tre dager som kan unntas fra føring på vitnemålet. Dette innebærer at det bare er fravær fra og med den fjerde dagen som kan unntas i disse tilfellene. For alle andre årsaker enn helse- og velferdsgrunner i videregående opplæring skal alle fraværsdager inntil 10 dager pr. år kunne unntas fra føring på vitnemålet.

Fravær etter § 3-47 bokstav b til f, og som skal unntas fra føring på vitnemålet, kan for eksempel dokumenteres ved erklæringer/bekreftelser fra hjelpeorganisasjoner og politiske organisasjoner.

For velferdsgrunner vil kravet til dokumentasjon av årsak i utgangspunktet være det samme, dvs. fra en person med kompetanse til å vurdere fraværsårsaken. Ved slike grunner vil spørsmålet om dokumentasjon i større grad måtte bero på skjønsmessige vurderinger. I den grad den aktuelle situasjonen tilsier at det er vanskelig å innehente skriftlig dokumentasjon fra kompetent person, kan erklæringer fra foreldre og myndige elever unntaksvis benyttes eventuelt i kombinasjon med annen relevant dokumentasjon.

Fylkeskommunen kan her utarbeide veiledende retningslinjer for hva slags dokumentasjon eleven må fremlegge for at fravær etter § 3-47 bokstav b til f skal kunne kreves ikke ført på vitnemålet eller kompetansebeviset. I § 3-47 åttende ledd (tidligere sjuende ledd) er antallet dager foreslått endret til 10 dager. Dette er en konsekvens av endringen som foreslås i sjette ledd.

Merknader til forskrift til privatskoleloven §§ 3-40 og 3-47

For merknader til §§ 3-40 og 3-46 vises det til merknadene til forslag til endring av forskrift til opplæringsloven §§ 3-41 og 3-47.

3 Endrede krav til førstegangsvitnemål

3.1 Gjeldende rett

Elever i videregående opplæring som fullfører opplæringen fram til generell studiekompetanse innenfor normal tid har etter forskrift til opplæringsloven § 3-43 rett til førstegangsvitnemål. Hva som regnes som normal tid er angitt i tilbudsstrukturen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Femte ledd inneholder en særregel for elever som er tatt inn til videregående opplæring etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet over fire år i en kombinasjon med ordinær treårig videregående opplæring og idrettsutøvelse. Dette er elever som etter første ledd ikke har rett til førstegangsvitnemål siden opplæringen deres tar lenger tid enn det som følger av tilbudsstrukturen. Av femte ledd følger det at elever som høsten 2009 eller tidligere er tatt inn til et slikt opplæringstilbud likevel har rett til førstegangsvitnemål. Elever som er tatt inn til et slikt opplæringstilbud høsten 2010 eller senere har ikke rett til førstegangsvitnemål.

Det er fastsatt en tilsvarende bestemmelse om førstegangsvitnemål i forskrift til privatskoleloven § 3-42.

3.2 Vurdering

Det er ønskelig å etablere en permanent ordning slik at elever som høsten 2010 eller senere tas inn til videregående opplæring over fire år i kombinasjon med idrettsutøvelse også får utstedt førstegangsvitnemål. Elever som på individuelt grunnlag inngår en egen avtale med sin fylkeskommune om et senere opplæringsløp vil ikke omfattes av ordningen med førstegangsvitnemål.

3.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas ikke å ha økonomiske og administrative konsekvenser for skoleeier eller skoler.

3.4 Forslag til endring av forskrift til opplæringsloven

Paragraf 3-43 femte ledd skal lyde:

Føresegna gjeld og for elevar som er tekne inn til vidaregåande opplæring etter læreplanverket over fire år i en kombinasjon med ordinær treårig vidaregåande opplæring og idrettsutøving.

3.4.1 Merknad til § 3-43 femte ledd

Paragraf 3-43 femte ledd foreslås endret slik at elever som er tatt inn til vidaregåande opplæring over fire år i kombinasjon med idrettsutøvelse får utstedt førstegangsvitnemål.

3.5 Forslag til endring av forskrift til privatskoleloven

Paragraf 3-42 femte ledd skal lyde:

Føresegna gjeld og for elevar som er tekne inn til vidaregåande opplæring etter læreplanen skolen har fått godkjend etter privatskolelova § 2-3 over fire år i en kombinasjon med ordinær treårig vidaregåande opplæring og idrettsutøving.

3.5.1 Merknad

Paragraf 3-42 femte ledd foreslås endret slik at elever som er tatt inn til vidaregåande opplæring over fire år i kombinasjon med idrettsutøvelse får utstedt førstegangsvitnemål uavhengig av når eleven ble tatt inn til utdanningsprogrammet.

Med vennlig hilsen

Annemarie Bechmann Hansen
divisjonsdirektør

Cathrine Børnes
avdelingsdirektør

Vedlegg 1: Liste over høringsinstanser